

گفتار خانواده محوری و فرزندآوری در سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

محمدحسین ساجدی نیا^۱

چکیده

ازدواج و تشکیل خانواده علاوه بر آنکه امری فطری، طبیعی، ذاتی، عقلانی و منطبق بر فلسفه خلقت است، نشانه بلوغ اجتماعی، بلوغ عقلی، رشد و بالندگی، توان مدیریتی و لازمه ادامه حیات، کمال، تولید نسل و زمینه ساز اقتدار و حاکمیت ملی و نقش آفرینی در مناسبات جهانی نیز می باشد. قرآن به عنوان آخرین کتاب آسمانی، ازدواج و تشکیل خانواده را موجب آرامش و ایجاد دوستی و نزول رحمت بین مردم توصیف کرده است. نبی مکرم اسلام که درود خدا بر او باد، ازدواج و تشکیل خانواده را بهترین بنای هستی نامیده اند. بنا در فرهنگ اسلامی به معنی اصل، اساس، ریشه، بنیان و هسته مرکزی است. ترسیم چنین نمایی از ازدواج و خانواده، نشانگر اهمیت و نقش بی بدیل و اثرگذار آن در پی ریزی نظامات اجتماعی و قوام و دوام ملت ها است. ازدواج و تشکیل خانواده موجب ارتقای مسئولیت مدنی، قانون مداری و پایبندی به ارزش های اجتماعی می شود. در پنجمین فراز از مبانی جامعه شناسی سند الگو، به درستی از خانواده به عنوان مهم ترین نهاد تشکیل دهنده جامعه یاد شده است که در شکل گیری، حفظ، انتقال و ارتقای فرهنگ جامعه، نقشی بی همتا دارد. نقش آفرینی نهاد خانواده به عنوان سلول بنیادی و تئیدن تار و پود سایر نهادهای اجتماعی از اصول پذیرفته شده و جهان شمولی است که همه صاحب نظران حوزه های مختلف علوم رفتاری بر آن اتفاق نظر دارند. بر اساس چنین منطقی قبل از آنکه سیاست های فرزندآوری تهیه شود، باید الگوی فرزندپروری بر اساس آموزه های وحیانی، تجربی و عقلانی تبیین و ترویج شود. امنیت و آرامش پایدار ریشه در تربیت خانوادگی، تقویت بنیان های فکری، ارتقای هویت ملی و همسویی دیگر نهادهای اجتماعی تأثیرگذار دارد. تبیین و گفتار خانواده محوری در شرایط فعلی از اولویت های جامعه مدنی، ضرورت اجتماعی و رسالتی سترگ برای دستیابی به خانواده تراز الگوی اسلامی ایرانی و زمینه سازی برای پیشرفت پایدار و مردم پایه است.

واژگان کلیدی: خانواده، جمعیت، فرزندآوری، فرزندپروری، مسئولیت اجتماعی، گسل های اجتماعی، پیشرفت پایدار و مردم پایه.

مقدمه

بدون تردید، شاکله اصلی و سازه های بنیادی شخصیت فرزند در خانواده شکل می گیرد. احادیث مشهوری نظیر؛ « السعیدُ من سعید فی بطنِ أمّه وَالشقیّ من شقیّ فی بطنِ أمّه » و « کلّ مولودٍ یولدُ علی الفطره، فآبواه یهودانه أو یُنصرّانه أو یمجسانه » نیز نشانه جایگاه و نقش بی همتای خانواده در شکل گیری اولین هسته های منظومه فکری و فرهنگی، بینش، نگرش، کنش و منش فرزندان است. ازدواج در سیره پیامبر خاتم، فرصتی برای انتخاب مطلوب ترین همراه و ترسیم روشن ترین راه برای نیل به سعادت و کمال است. تشبیه زیبای قرآن از رابطه همسری به لباس^۲، نشان از اهمیت رفتار جنسی و غریزی و توجه همزمان به فضیلت های اخلاقی و تربیتی زن و شوهر در زندگی مشترک دارد. از چنین منظری، ازدواج و تشکیل خانواده نه تنها در کتاب آسمانی و سیره نبی مکرم اسلام و

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه علوم و فنون هوانوردی، دبیر اندیشکده خانواده مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، sajedinia.mh@gmail.com.

۲- هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ لِبَاسٌ لِهِنَّ.